

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dorota Lipiec, Agnieszka Woźniak

Profilaktyka logopedyczna w wychowaniu przedszkolnym

Streszczenie: Profilaktyka logopedyczna jest bardzo ważnym aspektem pracy logopedy w przedszkolu. Obejmuje ona zarówno opiekę nad przebiegiem rozwoju mowy dzieci, jak i ścisłą współpracę z rodzicami oraz gronem pedagogicznym. Odpowiednie formy i metody oddziaływania profilaktycznego umożliwiają bowiem stymulowanie rozwoju komunikacji oraz wczesne wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości i ich korygowanie.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki logopedycznej w niniejszym artykule zamieszczone zostały propozycje postępowania dla logopedów zatrudnionych w placówkach przedszkolnych.

Słowa kluczowe: logopedia, profilaktyka logopedyczna, wychowanie przedszkolne, rozwój mowy dziecka pedagogika społeczna, pedagogika rodziny, wsparcie społeczne

*

Lubow Łochwicka

Psychologiczne podstawy wychowania moralnego przedszkolaków. Podejście konceptualistyczne

Streszczenie: W artykule została zaprezentowana rola wychowania moralnego w kształtowaniu dziecka w wieku przedszkolnym. Przeprowadzono analizę teoretyczną badanej kwestii: na podstawie zdefiniowanych okresów rozwoju jednostki określono czynniki wychowania moralnego, osobliwości wiedzy dziecięcej o zachowaniu, rozwój uczuć moralnych i emocji, kształtowanie sfery motywacyjnej w wieku przedszkolnym. Scharakteryzowano specyficzną rolę kształtowania u przedszkolaków uświadomienia konieczności rozwoju moralnego, który jest podłożem wychowania moralnego. Uzasadniono własne podejście naukowe do zapewnienia wychowania moralnego przedszkolaków, zdefiniowano zadania i warunki psychologiczno-pedagogiczne. Definicja wychowania moralnego uwzględnia jego wyniki. Wywnioskowano o istocie podstaw psychologicznych wychowania moralnego w wieku przedszkolnym i podano hipotezy dalszych badań naukowych. Wiodącym podejściem konceptualistycznym jest pozycja autorska, że główną zasadą wychowania moralnego przedszkolaków jest świadomość moralna. W artykule została zaprezentowana rola wychowania moralnego w kształtowaniu dziecka w wieku przedszkolnym. Przeprowadzono analizę teoretyczną badanej kwestii: na podstawie zdefiniowanych okresów rozwoju jednostki określono czynniki wychowania moralnego, osobliwości wiedzy dziecięcej o zachowaniu, rozwój uczuć moralnych i emocji, kształtowanie sfery motywacyjnej w wieku przedszkolnym. Scharakteryzowano specyficzną rolę kształtowania u przedszkolaków uświadomienia konieczności rozwoju moralnego, który jest podłożem wychowania moralnego. Uzasadniono własne podejście naukowe do zapewnienia wychowania moralnego przedszkolaków, zdefiniowano zadania i warunki psychologiczno-pedagogiczne. Definicja wychowania moralnego uwzględnia jego

wyniki. Wywnioskowano o istocie podstaw psychologicznych wychowania moralnego w wieku przedszkolnym i podano hipotezy dalszych badań naukowych. Wiodącym podejściem konceptualistycznym jest pozycja autorska, że główną zasadą wychowania moralnego przedszkolaków jest świadomość moralna.

Słowa kluczowe: wychowanie moralne, przedszkolak, zasady i normy moralne, uczucia moralne, zachowanie moralne, świadomość moralna

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Józef Górniewicz

Spory o wizję kształcenia akademickiego/w akademiach

Streszczenie: Rola dyrektora wymaga szeregu kompetencji i wywiązywania się z zadań rozpisanych w Karcie Nauczyciela i ustawie o systemie oświaty. Dyrektor szkoły ma również do wypełnienia szereg działań nieformalnych, które w dużej mierze kształtują klimat i rzutują na jakość realizowanych w szkole działań. W opracowanych na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej raportach można znaleźć szereg zaleceń związanych z nową wizją dyrektora szkoły – osoby nie związanej z zawodem nauczyciela, będącej czasowo (na maksymalnie kilka lat) w jednej placówce edukacyjnej. Czy jednak w kontekście znaczenia procesów grupowych w instytucjach kształcących kolejne pokolenia takie zmiany są korzystne?

Słowa kluczowe: dyrektor, menadżer, polityka oświatowa

*

Rafał Dłużyński

Propozycje metodyczne pedagoga społecznego w kontekście edukowania do świadomego korzystania z możliwości PC oraz zasobów internetowych

Streszczenie: Dominacja e-mediów, jako kanału wymiany informacji i narzędzia komunikacji jest symbolem XXI w. Użytkownik korzystający z ich możliwości, otwiera się jednak na szereg zagrożeń jakie one niosą. Za kanwę artykułu posłużyły wyniki badań K. Young oraz M. Wawrzak-Chodaczek, nad konsekwencjami korzystania z e-mediów. Artykuł przynosi propozycje oddziaływań prewencyjnych wobec wskazanych zagrożeń, które pedagog społeczny może wdrożyć w pracy z młodzieżą szkolną, informatykami, rodziną, placówkach oświatowych czy terapeutycznych.

Słowa kluczowe: e-media, komputer, pedagog społeczny, gry elektroniczne, Internet, propozycje metodologiczne

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Adam Mirkut

O wątpliwościach moralnych wokół argumentowania i urzeczywistniania idei edukacji integracyjnej

Streszczenie: Autor przytacza psychologiczne i etyczne argumenty na rzecz edukacji integracyjnej. Szczególne znaczenie przypisuje względom natury etycznej, bowiem osoba z niepełnosprawnością jako istota obdarzona – jak każda inna - godnością osobową w sposób naturalny przynależy do wspólnoty ludzkiej. Urzeczywistnienie tego prawa w sferze kształcenia wymaga zwiększonych nakładów finansowych z uwagi na konieczność zapewnienia specjalnych warunków tego procesu. Stąd pytanie: czy preferowanie rozwiązania ukierunkowanego na potrzeby edukacyjne wybranych uczniów zgodne jest z zasadą sprawiedliwości społecznej?

Słowa kluczowe: edukacja integracyjna, godność osobowa, dylematy etyczne

*

Agnieszka Piasecka

Wolontariat osób niepełnosprawnych – aspekty rozwoju zawodowego i osobistego na (nie w pełni sprawnym) rynku pracy

Streszczenie: Mimo iż od wielu lat w naszym kraju wdrażane są rozmaite projekty aktywizujące nie w pełni sprawnych do podjęcia zatrudnienia, to tematyka wolontariatu osób niepełnosprawnych nadal pozostaje białą kartą na gruncie orientacji i poradnictwa zawodowego. Tymczasem w obecnej, niezwykle trudnej sytuacji gospodarczej w Polsce, gdzie znalezienie pracy stanowi niemały problem, wolontariat może okazać się remedium na ryzyko wyalienowania społecznego osób niepełnosprawnych. Niski poziom aktywności społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych zwiększa bowiem ryzyko ich wykluczenia oraz ogranicza im możliwość rozwoju kompetencji, także kompetencji społecznych. Artykuł wskazuje na funkcje społeczne realizowane w wolontariacie. Prezentuje aktywność społecznie użyteczną jako szansę na inkluzję społeczną i pełną realizację zasady równości szans, w oparciu o wyniki czteroletnich badań autorki.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, poradnictwo wolontariackie, wykluczenie społeczne, kompetencje

*

Marek Sokołowski

Pomiędzy troską, pomocą, litością a wzdargą. Kreacja wizerunku osób niepełnosprawnych w filmach fabularnych

Streszczenie: Tematem opracowania jest zagadnienie tworzenia medialnych wizerunków osób niepełnosprawnych. Na podstawie trzech wybranych filmów fabularnych (*Moja lewa stopa*, *Terry*, *Rain Man*) starano się przedstawić zagadnienie, w jaki sposób współczesne kino pokazuje problematykę różnego typu niepełnosprawności, zarówno umysłowej, jak i fizycznej.

Słowa kluczowe: wizerunek medialny, niepełnosprawni, film fabularny

*

Anna Mazur, Katarzyna Ruszczycka, Marzena Płaza

Ogrody dla dzieci niepełnosprawnych

Streszczenie: Każda osoba niezależnie od wieku i zdrowia powinna mieć możliwość kontaktu z naturalnym środowiskiem. Specjalnie zaprojektowane i urządzone przestrzenie zielone szczególnie powinny uwzględniać potrzeby dzieci, a tym bardziej tych niepełnosprawnych, ponieważ to one bardzo potrzebują możliwości prawidłowego rozwoju. Dlatego projektując ogrody zabaw, należy starać się połączyć te niejako dwa odrębne światy ludzi zdrowych i w różnym stopniu niepełnosprawnych w integralną całość, by się nie wykluczały, a stanowiły jedność i wzajemnie uzupełniały umożliwiając integracyjną zabawę. Terapia, która oparta jest na naturalnym związku i wrodzonej potrzebie kontaktu człowieka z przyrodą to Hortiterapia, zwana inaczej ogrodoterapią. Należy mieć świadomość, że przebywanie w takim ogrodzie oraz kontakt z żywą przyrodą spełnia rolę nie tylko rekreacyjną, ale również terapeutyczną. Daje ogromne możliwości leczenia, usprawnia oraz oddziałuje na wszystkie zmysły. Poprzez stworzenie dzieciom niepełnosprawnym już od najmłodszych lat odpowiednich warunków do rozwoju i godnego życia, szybciej staną się otwartymi, samodzielными i pełnoprawnymi członkami społeczeństwa.

Słowa kluczowe: zielone przestrzenie dla dzieci niepełnosprawnych, ogrody zabaw, ogrodoterapia

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Katarzyna Ćwirynkało, Monika Włodarczyk-Dudka, Aleksandra Arciszewska

Zadowolenie rodziców ze wsparcia udzielanego w szkołach dzieciom z niepełnosprawnością

Streszczenie: Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego objęci są w szkole różnymi formami wsparcia, bardzo niewiele jest jednak badań odnoszących się do oceny tego wsparcia przez rodziców. W artykule zaprezentowano wyniki ilościowych badań, w których za pomocą sondażu diagnostycznego zbadano 282 rodziców dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. W badaniach starano się znaleźć odpowiedzi na dwa główne problemy badawcze: 1) Z jakich zajęć dodatkowych w szkole korzystają dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego? 2) Jakie jest zadowolenie rodziców ze wsparcia udzielanego ich dzieciom z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego? Analizie poddano ponadto powody, dla których rodzice wskazywali na swoją wysoką bądź niską satysfakcję ze wsparcia oraz wybrane czynniki, które przypuszczalnie mogłyby w pewnym stopniu determinować ową satysfakcję: etap edukacyjny, typ szkoły (specjalna, ogólnodostępna, integracyjna), rodzaj niepełnosprawności dziecka, płeć, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania rodzica. Ogólnie, wyniki wskazują na wysoki stopień zadowolenia ze wsparcia u zdecydowanej większości rodziców. Wyniki te stały się podstawą podjętej dyskusji.

Słowa kluczowe: wsparcie, niepełnosprawność, szkoła, rodzice, satysfakcja

KRONIKA

Daria Becker-Pestka

Gdańska debata nt. wyzwań dla współczesnej pedagogiki

*

Monika Nawrot-Borowska, Dariusz Zajac

Dziecko jako podmiot opieki, wychowania i wsparcia edukacyjnego

LEKTURY STARE I NOWE

Piotr Krakowiak

Problemy młodzieży w perspektywie pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej

(Recenzja: Monika I. Dąbkowska (red.), *Odkrywając współczesną młodzież. Studia interdyscyplinarne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, ISBN 978-83-8019-272-0)

WKŁADKA METODYCZNA

Gabriela Biel

Dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wobec problemu uczenia się matematyki

Streszczenie: Nie jest dla nikogo tajemnicą, że wśród przedmiotów szkolnych matematyka zajmuje szczególne miejsce. Postrzegana jako trudna i sprawiająca kłopoty wielu uczniom, dzieli uczniów, nauczycieli i rodziców w skali nieporównywalnej z innymi przedmiotami. Jest jednak coś ważnego w matematyce, bo ludzie na całym świecie uczą się jej nawet wtedy, gdy jej nie lubią bądź nie odnoszą w niej sukcesów.

Matematyka nie jest jednak tylko przedmiotem szkolnym. Rodzice rzadko zdają sobie sprawę z tego, że są pierwszymi nauczycielami matematyki dla swoich dzieci. Zadaniem artykułu jest skierowanie uwagi na potrzebę i ogromne możliwości kształtowania umiejętności matematycznych w codziennych czynnościach i zabawach. Uświadomienie, że segregowanie umytych sztućców, nakrywanie do stołu, czy nalewanie soku do szklanek ma bezpośredni związek z matematyką i kształci małych matematyków, którzy – w przeciwieństwie do dorosłych – potrafią nawet wytłumaczyć i obronić istnienie większej i mniejszej połowy..

Słowa kluczowe: matematyka, nauczanie matematyki, lęk przed matematyką, edukacja nieformalna, alternatywne metody, mali matematycy

*

Izabela Kamińska-Smolarek

„Savoir-vivre na co dzień, czyli dobre obyczaje w szkole i poza szkołą”. Program edukacyjno-wychowawczy

Streszczenie: W artykule zaprezentowano tytułowy program będący programem dobrego wychowania, przeznaczony do realizacji wśród dzieci i młodzieży w odniesieniu do zachowań szkolnych i pozaszkolnych. Zawiera on cele, treści z wybranych obszarów savoir-vivre'u, metody i formy pracy oraz środki dydaktyczne niezbędne do realizacji programu.

Słowa kluczowe: Savoir-vivre, dobre wychowanie, dobre maniery, program edukacyjny, zachowanie

SPIS TREŚCI

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

- Dorota Lipiec, Agnieszka Woźniak – Profilaktyka logopedyczna w wychowaniu przedszkolnym 3
- Lubow Łochwicka – Psychologiczne podstawy wychowania moralnego przedszkolaków. Podejście konceptualistyczne 8

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

- Józef Górniewicz – Spory o wizję kształcenia akademickiego/w akademiach 14
- Rafał Dłużyński – Propozycje metodyczne pedagoga społecznego w kontekście edukowania do świadomego korzystania z możliwości PC oraz zasobów internetowych 18

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

- Adam Mikrut – O wątpliwościach moralnych wokół argumentowania i urzeczywistniania idei edukacji integracyjnej 24
- Agnieszka Piasecka – Wolontariat osób niepełnosprawnych – aspekty rozwoju zawodowego i osobistego na (nie w pełni sprawnym) rynku pracy 29
- Marek Sokołowski – Pomiedzy troską, pomocą, litością a wzgardą. Kreacja wizerunku osób niepełnosprawnych w filmach fabularnych 37
- Anna Mazur, Katarzyna Ruszczycka, Marzena Płaza – Ogrody dla dzieci niepełnosprawnych 44

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

- Katarzyna Ćwirynkało, Monika Włodarczyk-Dudka, Aleksandra Arciszewska – Zadowolenie rodziców ze wsparcia udzielanego w szkołach dzieciom z niepełnosprawnością 47

KRONIKA

- Daria Becker-Pestka – Gdańska debata nt. wyzwania dla współczesnej pedagogiki 55
- Monika Nawrot-Borowska, Dariusz Zajac – Dziecko jako podmiot opieki, wychowania i wsparcia edukacyjnego 56

LEKTURY STARE I NOWE

- Piotr Krakowiak – Problemy młodzieży w perspektywie pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej 58

WKŁADKA METODYCZNA

- Gabriela Biel – Dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wobec problemu uczenia się matematyki I
- Izabela Kamińska-Smolarek – „Savoir-vivre na co dzień, czyli dobre obyczaje w szkole i poza szkołą”. Program edukacyjno-wychowawczy VII

CONTENT

PRE-SCHOOL EDUCATION

- Dorota Lipiec, Agnieszka Woźniak – Speech therapy prevention in pre-school education 3
- Lubow Łochwicka – Psychological basis of preschoolers' moral education: conceptual approaches 8

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

- Józef Górniewicz – The arguments at a visions of enoble's academic education/in universities 14
- Rafał Dłużyński – Methodological proposals in the context of a social science teacher education for the conscious using of the opportunities the PC and online resources 18

PROBLEMS OF SPECIAL PEDAGOGY

- Adam Mikrut – Integrated Education in the moral and economic perspective 24
- Agnieszka Piasecka – Volunteering of disabled people – aspects of personal and professional growth for (not fully efficient) labor market 29
- Marek Sokołowski – Care, help, compassion and contemp. Creative image of disabled people in feature films 37
- Anna Mazur, Katarzyna Ruszczycka, Marzena Płaza – Gardens for children with disabilities 44

PROBLEMS OF THE SCHOOL FUNCTIONING

- Katarzyna Ćwirynkało, Monika Włodarczyk-Dudka, Aleksandra Arciszewska – Parental satisfaction with support given to their children with disabilities at school 47

CHRONICLE

- Daria Becker-Pestka – Gdansk debate on challenges of contemporary pedagogy 55
- Monika Nawrot-Borowska, Dariusz Zajac – Child as a subject of care, education and educational support 56

OLD & NEW READINGS

- Piotr Krakowiak – The problems of the youth from the pedagogical, psychological and sociological perspective 58

METHODICAL ATTACHEMENT

- Gabriela Biel – Problems in learning mathematics of children in preschool and first three years of primary school I
- Izabela Kamińska-Smolarek – „Savoir-vivre every day, which is good manners in school and out of school”. Educational program VII

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek, Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)